

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра філософії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

(Майя НІКОЛАЄВА)

09

20 25

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО

Рівень вищої освіти *Перший бакалаврський*

Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність В 10 Філософія

Освітньо-професійна програма Філософія

Робоча програма навчальної дисципліни «Релігієзнавство». Одеса : ОНУ, 2025.
17 с.

Розробники: Бевзюк Наталія Петрівна, канд. іст. н., доцент, доцент кафедри
філософії ОНУ імені І.І. Мечникова

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри філософії

Протокол № 1 від "27" серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Інна ГОЛУБОВИЧ)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП «Філософія»

(підпис)

(Ірина СТАРОВОЙТОВА)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету історії та
філософії

Протокол № 1 від "29" серпня 2025 р.

Голова НМК

(підпис)

(Галина ЛЕВЧЕНКО)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від " ____ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(_____)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від " ____ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(_____)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Очна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
Загальна кількість кредитів – 4 годин – 120 залікових модулів – 3	Галузь знань <u>В</u> <u>Культура, мистецтво та гуманітарні науки</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>В 10</u> <u>Філософія</u> (код і назва) Рівень вищої освіти: <i>Перший</i> (бакалаврський)	Обов'язкова	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	1-й
		<i>Семестр</i>	
		1-й	1-й
		<i>Лекції</i>	
		28 год.	8 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		20 год.	4 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		72 год.	108 год.
		Форма підсумкового контролю: <i>Іспит</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є: дати базові уявлення з наукового релігієзнавства, що сприятимуть формуванню системи знань про релігійні системи, закономірності їх виникнення, функціонування і розвитку; сформувати базові знання про важливі теми релігієзнавства та найбільш поширені релігійні традиції; вивчення джерел, догматики, культових особливостей, географії релігій, їх історії та сучасного стану; показати особливості сучасного розвитку та географію релігій в Україні та світі; сформувати засади основних принципів сучасного розуміння свободи совісті.

Завданням вивчення дисципліни є: сформувати вміння застосовувати набуті теоретичні знання для аналізу різноманітних суспільних явищ та у ситуаціях світоглядного вибору; навчити здобувачів орієнтуватись у різних релігійних конфесіях, за допомогою наукового апарату вміти аналізувати конкретні релігійні явища, оцінювати значення тих чи інших релігій в історії людства та їх роль на сучасному етапі.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

а) **Інтегральна компетентність:** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі філософії та гуманітаристики або у процесі навчання, що передбачає застосування філософських теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

б) **загальних:**

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 11. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 12. Здатність діяти на підставі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

в) **фахових:**

ФК 2. Здатність виокремлювати специфіку філософського знання та змістові відмінності філософії від інших форм мислення.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про розвиток основних філософських ідей, учень та напрямків.

ФК 5. Здатність аналізувати сучасні філософські проблеми навчання.

ФК 7. Здатність аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.

ФК 10. Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики.

ФК 11. Здатність застосовувати в професійній діяльності знання про засади, розвиток і сучасний стан наукового та гуманітарного знання.

ФК 12. Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності.

ФК 14. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Розуміти розмаїття та специфіку філософських дисциплін, знати філософську термінологію. ПРН 4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики.

ПРН 5. Спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 7. Розуміти сучасну наукову картину світу, її основні проблеми та суперечності.

ПРН 10. Мати навички реферування, систематизованого огляду та порівняльного аналізу філософської та загальнонаукової літератури.

ПРН 11. Вміти аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.

ПРН 12. Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.

ПРН 13. Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.

ПРН 14. Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недоброчесності у сфері професійної діяльності або навчання.

ПРН 15. Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності.

ПРН 16. Вміти застосовувати загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності, зокрема у здійсненні різних видів педагогічної діяльності.

ПРН 17. Мати навички участі в наукових та прикладних дослідженнях у галузі філософії.

ПРН 18. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

У результаті вивчення дисципліни здобувач-бакалавр повинен **знати:**

- предмет релігієзнавства, його місце у системі філософських наук
- основні положення з філософії, психології, соціології релігії,;
- основні течії релігії та історію їх виникнення;
- місце і роль релігії у житті суспільства та людини;
- функції і роль релігії в суспільстві,
- причини виникнення та існування релігій, їх віровчення, культ і релігійні організації,
- особливості національних, світових і нетрадиційних релігій,
- особливості розвитку релігій в Україні,
- зміст та основні напрями сучасного діалогу між державою та церквою в Україні;

вміти:

- користуватися основними поняттями і категоріями релігієзнавства;
- орієнтуватись у різних релігійних конфесіях;
- виділяти основні цінності релігій;
- сприяти розвитку діалогу між різними релігійними організаціями, з одного боку, і релігійними та суспільними організаціями, з другого;
- формувати власну позицію щодо питання взаємодії релігії і суспільства, релігії у духовному житті людини;
- аналізувати вплив культурно-історичних і соціальних факторів на формування релігії;
- вирізняти спільне і своєрідне, притаманне кожній світовій релігії.

Навчальна дисципліна вивчається протягом одного семестру та складається з трьох змістових модулів (ЗМ). По завершенню курсу здобувачі вищої освіти складають іспит. Результати навчання оцінюються за 100-бальною системою. За результатами оцінювання змістового модуля здобувачам виставляються бали. Під час викладання лекційного матеріалу лектор може здійснювати контрольні опитування здобувачів. У разі відсутності здобувача на практичному занятті, він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через усне опитування в позааудиторний час (час консультацій викладача) або, враховуючи складність умов, відпрацювати це заняття шляхом написання реферату, есе на тему, погоджену з викладачем. Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах.

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Релігієзнавство як наука. Релігія як предмет дослідження. Походження релігії. Національні релігії .

Тема 1. Релігієзнавство як наука. Релігія як предмет дослідження.

Релігієзнавство як галузь знань. Предмет, методи, поняття, терміни, мета та завдання курсу. Принципи у вивченні курсу релігієзнавства. Основні підходи до визначення релігії. Структура та елементи релігії. Функції релігії. Гуманістична і авторитарна тенденції в релігії. Сакралізація та секуляризація як соціально-історичне явище.

Тема 2. Походження релігії та її ранні форми.

Проблема виникнення релігії, загальна характеристика суспільної свідомості первісного суспільства: синкретизм, міфомислення, уособлення. Основні типи наукових та богословських теорій походження релігій. Форми вірувань первісного суспільства. Фетишизм. Тотемізм. Анімізм. Магія. Шаманізм.

Тема 3. Національні релігії та їх особливості. Юдаїзм. Індуїзм.

Юдаїзм. Соціально-економічні умови виникнення і розвитку. Особливості, догматики і культу. Священні книги: Тора, Танах, Талмуд. Основні напрямки юдаїзму. Релігії Індії, їх базові принципи і концепції., специфіка. Віровчення, культ. Упанішади. Головні напрямки індуїзму та їх особливості.

Тема 4. Національні релігії. Конфуціанство. Даосизм. Синтоїзм.

Конфуцій та його вчення. Основні тексти конфуціанства. Основні ідеї і принципи конфуціанства. Доля вчення в історії Китаю. Даосизм та його особливості. Основна книга даосизму «Дао де Цзинь» та її ключові концепції. Розвиток даосизму у Китаї. Синтоїзм – національна релігія Японії. Камі як божественний розум. Синтоїстські звичаї і образ життя японців, принципи синтоїзму. Доля синтоїзму і сучасність.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Світові релігії. Буддизм. Християнство. Іслам.

Тема 5. Буддизм: особливості, історія і сучасність.

Умови виникнення та розвитку буддизму. Віровчення, культ. Світоглядні основи. Основні напрямки буддизму: хінаяна, махаяна. Ламаїзм. Дзен-буддизм. Міжнародні буддійські організації, буддизм на Україні.

Тема 6. Християнство: витоки і еволюція. Біблія - священна книга християнства.

Соціально-економічні, політичні умови формування християнства, ідейні джерела християнського віровчення. Біблія – священна книга християнства. Формування церковної організації, догматики, культу, символу віри. Розколи.

Тема 7. Католицизм: історія, віровчення, обрядовість.

Римо-католицька церква: особливості віросповідні, культові, організаційні. Історія католицизму; папство. Контрреформація та її особливості. Еволюція соціальної доктрини і соціальної політики РКЦ. Виникнення Ватикану, його діяльність. Курс аджорнаменто (оновлення). Католицизм на Україні: історія і сучасність. Греко-католицька церква: особливості віросповідні, культові, організаційні. Екуменічні тенденції.

Тема 8. Протестантизм історія створення і існування. Особливості віровчення, обрядовість.

Особливості Реформації в Європі, її лідери. Соціально-економічні, політичні, релігійні передумови виникнення раннього протестантизму: лютеранства, кальвінізму, англіканства, анабаптизму. Пізній протестантизм. Особливості догматики, культу, організації сучасного баптизму, адвентизму, п'ятидесятництва, свідків Ісгови. Протестантизм на Україні: історія і сучасність.

Тема 9. Православ'я: історія, віровчення, обрядовість.

Православ'я: віровчення, обрядовість, організації. Помісні (автокефальні) православні церкви. Православ'я на Україні: історія і сучасність.

Тема 10. Іслам: історія, віровчення, напрямки. Іслам і сучасність.

Соціально-історичні причини виникнення ісламу. Його ідейні джерела. Мусульманське віровчення, культ. Коран як священна книга мусульман. Сунна. Шаріат. Основні напрями в ісламі: сунізм, шиїзм, харіджизм. Фундаменталізм в сучасному ісламі. Іслам на Україні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Новітні релігії. Місце і роль релігії в духовній культурі людства».

Тема 11. Сучасні релігійні течії.

Причини виникнення новітніх релігійних течій. Основні класифікації, особливості та ознаки. Характеристика найбільш поширених: Товариство свідомості Крішні, церква єднання, Біле братство та інші. Особливості розповсюдження на Україні. Характеристика найбільш поширених в нашій країні: Велике Біле Братство та інші.

Тема 12. Місце і роль релігії в духовній культурі людства.

Релігія як одна із галузей духовної культури. Вільнодумство і релігія. Естетичне переживання релігійних уявлень та доктрин. Релігія і образотворче мистецтво. Взаємозв'язок християнства і духовної і матеріальної культури. Таємниця середньовічних храмів, монументальне мистецтво. Релігія і політика, релігія і наука.

Тема 13. Релігія і церква в системі державно-правових відносин.

Історія і сучасне розуміння свободи совісті (філософське, етичне, політичне, юридичне тлумачення). Місце свободи совісті в системі демократичних свобод. Історія державно-церковних відносин. Демократичні принципи українського законодавства про свободу совісті та релігійні організації. Соціальні, юридичні, економічні, ідеологічні проблеми забезпечення свободи совісті в Україні. Реєстрація і регламентація діяльності релігійної організації. Відповідальність за порушення правових норм, що регулюють відправлення свободи совісті.

Тема 14. Глобальні проблеми сучасності і релігія. Етика і релігія.

Глобальний зміст сучасних демографічних, природничих ресурсів, війни та миру, енергоносіїв, екологічних та інших проблем, та їх тлумачення і пошуки вирішення релігійними інституціями. Миротворча діяльність релігійних організацій. Екуменічний рух та міжконфесійні відносини. Співпраця віруючих різних конфесій та невіруючих у вирішенні глобальних проблем сучасності, форми взаємодії.

Християнська теодицея і антроподіцея. Моральний потенціал Декалогу і Нагорної Проповіді. Екзистенційна проблематика в релігії. Релігійне розуміння прав і обов'язків. Особливості моральних концепцій різних типів релігій. Біоетика. Глобальна етика. Актуальні

етичні проблеми і ставлення до них релігійних традицій (клонування людини, евтаназія, та ін.)

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усьо го	у тому числі				Усьог о	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Релігієзнавство як наука. Релігія як предмет дослідження. Походження релігії. Національні релігії.										
Тема 1. Релігієзнавство як наука. Релігія як предмет дослідження.	10	2	2		6	12	2	2		8
Тема 2. Походження релігії та її ранні форми.	8	2			6	6	-			6
Тема 3. Національні релігії та їх особливості. Юдаїзм. Індуїзм.	12	2	2		8	12	2			10
Тема 4. Національні релігії. Конфуціанство. Даосизм. Синтоїзм.	12	2	2		8	10				10
Разом за змістовим модулем 1	42	8	6		28	40	4	2		34
Змістовий модуль 2. Світові релігії. Буддизм. Християнство. Іслам.										
Тема 5. Буддизм: особливості, історія і сучасність.	8	2	2		4	6	-			6
Тема 6. Християнство: витоки і еволюція. Біблія як священна книга	9	2	2		5	6	-	2		4
Тема 7.	6	2	-		4	8	2			6

Католицизм: історія, віровчення, обрядовість.										
Тема 8. Протестантизм: історія створення і існування. Особливості віровчення, обрядовість.	4	2	-		2	6	-			6
Тема 9. Православ'я: історія, віровчення, обрядовість.	9	2	2		5	8	-			8
Тема 10. Іслам: історія, віровчення, напрямки. Іслам і сучасність.	8	2	2		4	6	-			6
Разом за змістовим модулем 2	44	12	8		24	40	2	2		36
Змістовий модуль 3. Новітні релігії. Місце і роль релігії в духовній культурі людства.										
Тема 11. Сучасні релігійні течії	8	2	2		4	10	2			8
Тема 12. Місце і роль релігії в духовній культурі людства.	10	2	2		6	12	-			12
Тема 13. Релігія і церква в системі державно- правових відносин.	6	2	-		4	8				8
Тема 14. Глобальні проблеми сучасності і релігія. Етика і релігія.	10	2	2		6	10	-			10
Разом за змістовим модулем 3	34	8	6		20	40	2			38
Усього годин	120	28	20		72	120	8	4		108

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин (д/з)
1	Релігієзнавство як наука і навчальна дисципліна [1] [2]	2/2
2	Релігія як предмет наукового вивчення [1] [3]	2/0
3	Національні релігії. Юдїзм. Індуїзм. [1] [4]	2/0
4	Національні релігії. Конфуціанство. Даосизм. Синтоїзм. [1] [2]	2/0
5	Християнство: витоки і еволюція. Біблія як священна книга і як культурно-історичний феномен [1] [2]	2/2
6	Іслам: історія, віровчення, обрядовість [1] [2]	2/0
7	Сучасні новітні релігійні течії [1] [6]	2/0
8	Місце і роль релігії в духовній культурі людства [1] [2]	2/0
9	Релігія і церква у системі державно-правових відносин [1] [2]	2/0
10	Глобальні проблеми сучасності і релігія [1] [6]	2/0
	Всього:	20/4

Види роботи:

[1] – опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу;

[2] – на основі запропонованих робіт в списку літератури підготувати виступ, продемонструвати вміння оперувати ключовими поняттями та ідеями, представленими в текстах;

[3] – ознайомитись з біографіями видатних релігієзнавців;

[4] – написати рецензію і/або філософське есе на запропонований викладачем текст, як опис проблемної ситуації;

[5] – підготовка до виступу з експертною оцінкою теоретичних висловлень на тему семінара, спираючись на рекомендації викладача;

[6] – підготовка до презентації самостійного дослідження.

Критерієм оцінювання самостійної роботи є повнота викладу та змістова наповнюваність матеріалу, поданого в рефераті та самостійність і творчий підхід у написанні есе.

6. Теми практичних занять (практичні заняття не передбачено).

7. Теми лабораторних занять (лабораторні заняття не передбачено).

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
1	Релігієзнавство як наука. Релігія як предмет дослідження. [1] [2]	6/8
2	Походження релігії та її ранні форми. [1] [3]	6/6
3	Національні релігії та їх особливості. Юдаїзм. Індуїзм. [1] [4]	8/10
4	Національні релігії. Конфуціанство. Даосизм. Синтоїзм. [1] [2]	8/10
5	Буддизм: особливості, історія та сучасність. [1] [2]	4/6
6	Християнство: витоки і еволюція. Біблія як священна книга. [1] [2]	5/4
7	Католицизм: історія, віровчення, обрядовість. [1] [2]	4/6
8	Протестантизм: історія створення і існування. Особливості	2/6

	віровчення, обрядовість. [1] [5]	
9	Православ'я: історія, віровчення, обрядовість.. [1] [5]	5/8
10	Іслам: історія, віровчення, напрямки. Іслам і сучасність [1] [2]	4/6
11	Сучасні новітні релігійні течії. [1] [6]	4/8
12	Місце і роль релігії в духовній культурі людства. [1] [2]	6/12
13	Релігія і церква у системі державно-правових відносин [1] [2]	4/8
14	Глобальні проблеми сучасності і релігія. Етика і релігія. [1] [6]	6/10
	Разом	72/108

До самостійної роботи відноситься (на вибір викладача):

[1] – опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу;

[2] – на основі запропонованих робіт в списку літератури підготувати виступ, продемонструвати вміння оперувати ключовими поняттями та ідеями, представленими в текстах;

[3] – ознайомитись з біографіями видатних релігієзнавців;

[4] – написати рецензію і/або філософське есе на запропонований викладачем текст, як опис проблемної ситуації;

[5] – підготовка до виступу з експертною оцінкою теоретичних висловлень на тему семінару, спираючись на рекомендації викладача;

[6] – підготовка до презентації самостійного дослідження.

Критерієм оцінювання самостійної роботи є повнота викладу та змістова наповнюваність матеріалу, поданого в рефераті та самостійність і творчий підхід у написанні есе.

«В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту, отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю. Пропонуються до розгляду такі курси, які можуть бути визнані як періодичний, поточний контроль та/або бонусні бали (за бажанням здобувача):

1. Назва освітньої платформи, 2. назва онлайн курсу, 3. короткий опис, 4. посилання	Дотично до теми (та/або Компетентності, результати навчання, що формуються)
1.Prometheus, 2.«Філософія», 3.Курс "Філософія" відкритого доступу, розроблений спільно з КНУ імені Тараса Шевченка. Його мета — надати базові знання про історію та основні концепції філософії. Курс знайомить з ідеями ключових мислителів, від античності до сучасності, а також допомагає зрозуміти, як філософія вплинула на формування сучасної культури, науки та світогляду. Він буде корисним для тих, хто прагне розвинути аналітичні здібності та глибше осмислити фундаментальні питання буття, пізнання та цінностей. /Для здобувачів гуманітарних та соціальних спеціальностей, які прагнуть зрозуміти основи філософії, її розвиток та роль у суспільній свідомості. Доступно постійно. Мова курсу- українська. Сертифікат з підписом викладача - по закінченню, за умови успішного виконання усіх завдань курсу. Курс триває- 7 тижнів./	Модулі курсу: Вступ → Античність → Середньовіччя → Ренесанс → Новий час → Кант, Гегель → Сучасні напрями Дотичність до тем 1, 2, 3, 4, 5 ,6. ЗК 3, ЗК 4, ЗК 11, СК 7, СК10, ПРН 4, ПРН 7, ПРН 11, ПРН 17

4. Філософія Prometheus	
Критерій оцінки - обсяг за кредитами: 1 кредит (30 годин) - 10 балів до дотичної теми або змістового модуля. Максимальна кількість балів за неформальну освіту – не більше 2х кредитів.	

Здобувач може самостійно обрати ресурси, які будуть відповідати навчальній дисципліні. Для зарахування в якості періодичного, поточного або фрагмента підсумкового контролю здобувач має подати документ, що підтверджує неформальну освіту, програму, зробити опис компетентностей та результатів навчання, сформованих під час неформальної освіти.

Викладач залишає за собою право перевірити сформованість перелічених компетентностей та результатів навчання».

9. Методи навчання

У ході читання дисципліни використовуються методи навчання, які притаманні системі вищої академічної освіти. Серед них найтрадиційнішим залишається *пояснювально-ілюстративний метод*, у межах якого викладач допомагає здобути знання завдяки аудиторній роботі. Вона поділяється на дві складові – засвоєння теоретичного матеріалу під час прослуховування лекцій, у тому числі використовуючи карти та семінарських занять, на яких здобувачі репродукують отримані знання і демонструють вміння засвоїти матеріал, запропонований викладачем для самостійного опрацювання.

Окрім вищевикладеного методу, використовується *метод проблемного викладення*. Він допомагає, використовуючи практику активної полеміки, формувати вміння здобувача критично ставитися до вивченої літератури, заслуханих на семінарах рефератах і доповідях, лекційного курсу. Викладач, поставивши навчальне завдання, формулює пізнавальну мету, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв’язання поставленого завдання. Вивчаючи окремі теми, використовується й *дослідницький метод*, який передбачає організацію активного пошуку розв’язання висунутих пізнавальних завдань, аналізуючи відео- фотоматеріали й роблячи самостійні висновки.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Протягом засвоєння навчальної дисципліни здобувачі мають можливість накопичувати бали за рахунок виконання різних форм роботи. Вони порівно розподіляються, а потім сумуються.

Змістовий модуль:

- робота на семінарських заняттях (58 балів);
- захист реферату (12 балів);
- перевірка есе (10 балів);
- усний іспит (20 балів).

Критерії оцінювання результатів навчання. Критерій оцінювання – це ознака, на основі якої проводиться оцінювання будь-чого і яка є мірою оцінки. Критерії оцінювання визначаються за допомогою якісних показників та ознак, що демонструють рівень сформованості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти і трансформуються в оцінку згідно затвердженої шкали. Результати академічної успішності здобувачів виставляються у вигляді оцінки за національною шкалою, 100-бальною та шкалою ЄКТС. У таблиці нижче наведено загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно 90 - 100	У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно,	Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми, вміє

	самостійно та аргументовано викладає під час усних виступів; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань.	вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуального завдання при виконанні самостійного завдання, повністю виконав усі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому.
Добре 85 - 89	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни.	Виконав завдання кожної теми та поточного контролю в цілому, має стійкі навички виконання завдання.
Добре 75 - 84	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни.	Окремі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому виконав не повністю.
Задовільно 70 – 74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	Засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни Окремі завдання кожної теми контролю не виконав.
Задовільно 60 - 69	Засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни.	Виконав лише окремі завдання кожної теми та контролю в цілому.
Незадовільно з можливістю повторного складання 35 - 59	Володіє навчальним матеріалом поверхнево й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; під час відповіді допускає суттєві помилки.	Не засвоїв більшості тем навчальної програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми та контролю в цілому.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням	Не володіє навчальним матеріалом.	Не засвоїв навчальної програми, не вміє викласти зміст жодної теми навчальної дисципліни, не виконав контролю.

дисципліни 0-34		
--------------------	--	--

11. Питання для підсумкового контролю

1. Релігієзнавство як наука.
2. Визначення релігії. Типи визначень.
3. Релігія в первісному суспільстві.
4. Проблема детермінації релігії (соціальні основи, гносеологічні передумови, психологічні фактори).
5. Структура релігії.
6. Функції релігії. Роль релігії в історії суспільства.
7. Типологія релігій.
8. Іудаїзм: історія і сучасність.
9. Буддизм: історія формування, особливості віровчення, культу, організації.
10. Національні релігії.
11. Виникнення християнства. Проблема історичності Христа.
12. Основні етапи історії Біблії: Старий Заповіт (структура, зміст, історичне значення).
13. Основні етапи історії Біблії: Новий Заповіт (структура, проблема датування, основний зміст, історичне значення).
14. Католицизм: особливості віровчення, культу, організації.
15. Греко-католицизм в Україні: історія і сучасність.
16. Основні розколи в християнстві.
17. Типологія релігій.
18. Сакральні тексти світових релігій: склад, характеристика проблематики, час складання.
19. Основні напрямки в ісламі.
20. Основні напрямки буддизму.
21. Протестантизм (історичні умови виникнення; особливості віровчення, культу, організації; основні напрямки).
22. Православ'я: історія і сучасність.
23. Іслам: історія і сучасність.
24. Сучасні нетрадиційні релігійні культи.
25. Вільнодумство як явище духовної культури.
26. Релігія в системі культури.
27. Релігія і політика.
28. Проблема діалогу релігійних і нерелігійних світоглядів.
29. Основні тенденції еволюції релігії в сучасну епоху.
30. Свобода совісті. Формування і розвиток подань про свободу совісті.
31. Свобода совісті в Україні: закони та практика.
32. Географія релігій в сучасній Україні.
33. Теологічні (конфесійні) концепції визначення релігії.
34. Філософські та соціологічні інтерпретації релігії.
35. Психологічні та біологічні концепції визначення релігії.
36. Етнологічні теорії визначення.
37. Особливості релігійної свідомості.
38. Загальна характеристика суспільної свідомості первісного суспільства: синкретизм, міфомислення, уособлення.
39. Мусульманське віровчення, культ.
40. Співпраця віруючих різних конфесій та невіруючих у вирішенні глобальних проблем сучасності, форми взаємодії.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Види навчальної роботи	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3		
	Кількість балів в одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів (максимальна)	Кількість балів в одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів (максимальна)	Кількість балів за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів (максимальна)
Поточний контроль на лекціях	1	3	3	1	8	8	1	3	3
Семінарські заняття	4	3	12	5	4	20	4	3	12
Разом			15			28			15
Разом	58								
Оцінка самостійної роботи :									
Реферат				12	1	12			
Есе							10	1	10
Разом	22								
Іспит	20								
Підсумкова сума балів	100								

Поточний та періодичний контроль			Презентація самостійної роботи-дослідження (реферату, есе, рецензії)	Підсумковий контроль (іспит)	Сума балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3			
15	28	15	22	20	100

Реалізація основних завдань контролю знань здобувачів вищої освіти в ОНУ досягається системними підходами до оцінювання та комплексністю застосування різних видів контролю. Згідно з чинною в університеті системою комплексної діагностики знань здобувачів вищої освіти, з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, оцінка знань здійснюється за 100-баловою системою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС – А, В, С, D, E, FX, F).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за	Оцінка	Оцінка за національною шкалою
---------------	--------	-------------------------------

всі види навчальної діяльності	ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Бевзюк Н.П. Робоча програма навчальної дисципліни «Релігієзнавство». Одеса : ОНУ, 2025. 17 с.
2. Бевзюк Н.П. Силабус курсу «Релігієзнавство».

14. Рекомендована література

Основна

1. Кралюк П., Шкрибляк Н. Історія релігієзнавства в Україні. Київ : Видавництво КНТ, 2017. 160 с.
2. Лубський В. І., Харьковщенко Є. А., Лубська М. В., Горбаченко Т. Г. Історія релігій світу. Навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 534 с.
3. Лубський В.І. Релігієзнавство. Підручник затверджений МОН України. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 448с.
4. Релігієзнавство: навчальний посібник /Наук.ред. Д.В. Брильов. Київ : Дух і Літера, 2018. 328 с.
6. Ящишин А. Від Авраама до Іоанна. Історія Старого Заповіту. Київ : Наїрі, 2022. 344с.

Допоміжна

1. Агеев В. Релігія має померти. Київ : Віхола, 2021. 384с.
2. Казанова Х. Релігія в сучасному світі: плюралізм, секуляризація, глобалізація. Київ : УКУ, 2019. 348с.
3. 5. Лотоцький А. Хрест над Дніпром. Історичні оповідання про прийняття віри Христової на Україні. Київ : Центр навчальної літератури, 2022. 64с.
4. Лубська М. Ісламознавство. Навчально-методичний посібник з конфесійно практичного релігієзнавства для студентів філософського факультету. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 632 с.
5. Протеро Стивен. Вісім релігій, що панують у світі: чому їхні відмінності мають значення. Київ : Book Chef, 2021. 464с.
6. Роль релігії в сучасних суспільних процесах. Під ред. О. Паньків. Львів : Львівська політехніка, 2020. 268с.
7. Сангаве В.А. Аспекти джайнізму. Київ : Сафран, 2020. 200с.
8. Хванг Т. Походження релігій. Київ : Книгоноша, 2017. 208с.

9. Чаплинський В. Проблема духовного у світогляді людини. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 115с.

15. Електронні інформаційні ресурси

http://lib.onu.edu.ua/	Бібліотека ОНУ імені І.І.Мечникова
http://www.ognb.odessa.ua/	Одеська національна наукова бібліотека
http://www.nbuv.gov.ua/	Бібліотека ім. В.Вернадського
http://lib-gw.univ.kiev.ua/	Бібліотека ім. Максимовича КНУ ім. Т.Шевченка
http://www.filosof.com.ua/	Інститут філософії ім. Г.Сковороди
http://www.gilan.uar.net/nasu/hiuass.html	Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського
http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html	Найвидатніші філософи світу та України
http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/lit-bac.html	Філософія (для бакалаврів природничих спеціальностей)
http://plato.stanford.edu/	Філософська енциклопедія Стенфордського університету. (Англійською мовою).
http://www.utm.edu/research/iep/	Філософська Інтернет-енциклопедія. (Англійською мовою).
http://www.uct.kiev.ua/~sofi/	Центр практичної філософії
http://www.ji-magazine.lviv.ua/index.htm	Незалежний культурологічний часопис «І» є недержавною громадською організацією, що досліджує проблеми культурології, політології, філософії.
Веб-сайт. URL: https://vue.gov.ua/	Велика українська енциклопедія. 2020.
Веб-сайт. URL: https://www.religion.in.ua/	Релігії в Україні.
Веб-сайт. URL: http://www.myriobiblos.gr/patrology_en.html	Патрология. Українська Релігієзнавча Енциклопедія.